

6. Videl som večnosť – p. J. Manjackal, MSFS (Recenzia)

written by doc. Štefan Paločko | 28. októbra 2020

Autor recenzie knihy: [doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.](#)

Otec James Manjackal MSFS napísal knihu Videl som večnosť, v ktorej popisuje svoje videnia, ktoré mal počas kómy. Okrem dejového pozadia, ktoré vysvetľuje, za akých okolností došlo k autorovmu upadnutiu do kómy i priebeh jeho nemoci, je vhodné si v knihe všimnúť dve línie textu. Jedna línia je opis autorových videní v kóme, druhá línia sú autorove závery, ktoré z týchto videní odvádza.

Čo sa týka samotných videní autor jasne rozlišuje štyri stavy, v ktorých sa môže duša človeka po smrti nachádzať. Ide o peklo, očistec, podsvetie a nebo. Popis týchto stavov je naturalistický, čo znamená, že ide o obrazy, v ktorých sa nachádzajú veci známe z materiálneho sveta (oheň, voda, prehistorické zvieratá, zlatá loď, nákladné auto...). Je úplne zrejmé, že v nemateriálnom svete nie je možná existencia

materiálnych vecí, takže je evidentné, že tieto autorove popisy nemožno vykladať v doslovnom zmysle. Nemožno si posmrtné stavy duše predstavovať doslovne tak, ako ich autor popisuje. Ak však majú videnia posmrtného života byť užitočné pre ľudí žijúcich na tomto svete, potom je nevyhnutné, aby tieto videnia boli sprostredkované spôsobom, ktorý je ľudskou rečou vyjadriteľný. Doslovne vyjadriť žijúcim ľuďom duchovný stav duše zomrelého človeka je totiž nemožné, pretože človek nemá ani pojmy, ani slová, vďaka ktorým by mohol zrozumiteľne doslovne vyjadriť a popísať čisto duchovný stav ľudskej duše po smrti (porov. 1Kor 2,9). Preto tieto videnia otca Manjackala možno chápať len v zmysle určitých symbolov, či podobenstiev. Buď sa autor snaží svoje videnia duchovných stavov prekladať do reči materiálnych symbolov a podobenstiev, aby boli zrozumiteľné, alebo už samotnému autorovi boli informácie spoza materiálneho sveta sprostredkované prostredníctvom symbolov a podobenstiev. Či platí prvá možnosť, alebo druhá, na to by vedel odpovedať len autor, no i jeden i druhý spôsob je možný.

Prvým popisovaným stavom je peklo. Otec Manjackal popisuje peklo ako ohnivé zapáchajúce miesto plné prehistorických zvierat, čo vcelku dobre korešponduje s biblickým symbolom diabla ako hada či draka. Nevidel tam duše ľudí, no nedovoľuje si z toho robiť nejaké zásadné závery. Netvrdí, že v pekle nikto nie je. Tvrdí, že peklo skutočne existuje a vtedy, keď mal videnie pekla, nikoho tam nevidel, pričom pripúšťa, že mu možno Boh nechcel konkrétne zatratené duše ukázať. Možno povedať, že Cirkev vo svojom oficiálnom učení taktiež jasne potvrdzuje, že peklo skutočne existuje, no vo všeobecnosti je prijímaná mienka, že Boh nám v poklade viery nezjavil konkrétne mená ľudí, ktorí sú zatratení.

Druhým popisovaným stavom je očistec. Autor ho popisuje ako miesto, kde duše trpia v ohni, aby sa očisťovali od hriechov. Popisuje tu prítomnosť duší rôznych ľudí, ktorí tu trpia kvôli rôznym hriechom. Práve táto časť knihy je venovaná rozoberaniu

rôznych hriechov, ktoré duše ľudí privádzajú práve do tohto stavu očistného utrpenia. V zásade neprekvapuje, že otec Manjackal popisuje tieto duše ako prosiace o modlitby a o slúženie svätých omší za nich, čo je napokon bežnou praxou katolíckych kresťanov. Na strane 50 otec Manjackal tvrdí, že duše v očistci ho prosili, aby im kázal a on ich spovedal. Ku kázaniu a spovedaniu treba povedať niekoľko skutočností.

V prvom rade je potrebné uvedomiť si, že do očistca sa nedostane duša, ktorá zomrela v aktuálnom smrteľnom hriechu. Teda je nemožné, aby bol v očistci niekto, kto prešiel bránou smrti v stave, že si s plným vedomím a s plnou dobrovoľnosťou stojí za svojim hriešnym skutkom. Do očistca však idú ľudia, ktorí sa chcú svojich hriešnych postojov vzdať a oslobodiť sa z nich, teda ich hriešny stav buď nie je plne vedomý, alebo plne dobrovoľný. Očistec je stav, kde sa človek musí vyslobodiť zo všetkých hriešnych postojov. Pápež Benedikt XVI. hovorí, že základné rozhodnutie pre Boha a pre Dobro je v takomto človeku v okamihu smrti jasne uskutočnené, no toto základné rozhodnutie je prekryté ešte sekundárnymi rozhodnutiami a tie sa musia v očistci odstrániť. V takomto stave duša nie je schopná vstúpiť do konečného spoločenstva s Kristom, lebo jej polovičatosť jej stojí v ceste. No sú ochotní očisťovať sa (porov. RATZINGER, J.: Eschatologie, smrt a věčný život. Brno : Barrister & Principal, 1996, s. 130-133). Ak si uvedomíme, že v očistci sú duše, ktoré prišli do očistca v hriešnom postoji s nie plným vedomím, logika veci káže, že ak v očistci majú vyjadriť jasný postoj odmietnutia tohto hriechu, musia najprv nadobudnúť plné vedomie tohto svojho hriešneho stavu. Otázkou zostáva, ako presne dôjde k takémuto plnému uvedomeniu si tohto hriešneho stavu. Je zrejmé, že nejako im to Boh zjaví, no spôsob tohto zjavenia nepoznáme. Nedá sa však s istotou vylúčiť, že sa to môže diať aj prostredníctvom kázania či už duší kňazov, ktoré sú v očistci, alebo prostredníctvom mystikov, ktorí majú kontakt s týmito dušami v očistci. Takto by bolo tvrdenie otca Manjackala o jeho kázaní v očistci vcelku prijateľné. Napokon,

kňazi sú súčasťami Kristovho Tajomného Tela a Kristus prostredníctvom nich ohlasuje vo svete evanjelium. Keďže je potrebné zjavovať Božie slovo aj dušiam v očistci a kňazi ostávajú údmi Kristovho Tajomného Tela aj po smrti, nedá sa s určitosťou vylúčiť tvrdenie, že Kristus prostredníctvom nich ohlasuje svoje slovo aj po smrti.

Čo sa týka tvrdenia, že otec Manjackal vo svojom mystickom zážitku spovedal duše v očistci, tu treba povedať, že sviatosť zmierenia bola ustanovená predovšetkým na odpúšťanie smrteľných hriechov a na získanie posväcujúcej milosti. Pri dušiach v očistci nemožno hovoriť o stave smrteľného hriechu, či o absencii posväcujúcej milosti, takže spoveď pre odpustenie smrteľného hriechu nepripadá do úvahy. Faktom je, že Cirkev praktizuje aj spovedanie zo všedných hriechov, keďže pomenovanie všedných hriechov, vyjadrenie ľútosti a ich odmietnutia ako aj vedomie Božieho odpustenia a prijatia majú veľký uzdravujúci účinok pri zbavovaní sa týchto hriechov. Teda vo vzťahu k očistcu by bolo možné uvažovať len o spovedaní sa zo všedných hriechov. Druhý problém, ktorý je potrebné si uvedomiť, je fakt, že samotná sviatosť je znak vnímateľný v materiálnom svete, ktorý spôsobuje to, čo naznačuje. Aby bola sviatosť sviatosťou, musí byť zmyslami vnímateľným znakom, teda je možná jedine v materiálnom svete. Z tohto dôvodu nemožno hovoriť o tom, že by bolo možné v očistci, teda v nemateriálnom svete udeľovať sviatosť zmierenia. Dôležitým momentom je, že otec Manjackal nespomína, že by udeľoval v očistci sviatosť. Odpustenie hriechov sa môže diať aj mimosviatosťným spôsobom. Tento mimosviatosťný spôsob však nevylučuje uvedomenie si svojich hriechov, vyjadrenie ich pred niekým druhým, ľutovanie ich a modlitbu za odpustenie týchto hriechov prípadne ohlásenie evanjelia o Božom odpustení. Ak otec Manjackal svojim spovedaním duší v očistci myslel to, že pred ním duše vyznávali svoje hriechy, ľutovali ich a on im ohlásil Božie odpustenie a modlil sa za ich skoré očistenie, ťažko možno s istotou existenciu takéhoto javu odmietnuť ako nemožnú.

Tretím stavom, ktorý otec Manjackal popisuje, je „miesto temnoty“. Autor vysvetľuje, že na tomto mieste sa nachádzajú duše tých, ktorí nemali možnosť spoznať Krista, lebo im ho nikto neohlásil. K týmto dušiam sú zahrnuté aj deti, ktoré zomreli bez krstu. Títo ľudia nemohli vstúpiť do neba, lebo, ako sa v knihe uvádza, bez krstu nemožno vstúpiť do neba. Učenie Cirkvi o absolútnej nevyhnutnosti krstu pre spásu je všeobecne známe (porov. DS 1618). Podstata nevyhnutnosti krstu spočíva v tom, že krstom je človek začlenený do Kristovho Tajomného Tela a čerpá z neho silu žiť dokonale spravodlivo a sväto, čo je pre prirodzené ľudské sily nemožné (porov. 1546,1547). Byť spasený bez krstu by znamenalo dopracovať sa k absolútnej morálnej dokonalosti bez účasti na Kristovom živote, a to je nemožné. Zároveň je všeobecne známe, že Cirkev neučí, že všetci, ktorí neboli sviatostne pokrstení, budú zatratení. Od počiatku je v Cirkvi prítomná náuka o mimosviatostnom spôsobe krstu a to je krst túžby a krst krvi. Práve krst túžby je vysvetľovaný tak, že ak človek prejde bránou smrti bez sviatostného krstu, no túžbou po krste disponovaný k prijatiu krstu, takýto človek bude spasený. Samozrejme nie tak, že nebude začlenený do Tajomného Kristovho Tela, ale tak, že doňho bude začlenený po smrti mimosviatostným spôsobom (teda nie ponáraním do vody, či liatím), ale priamo a bezprostredne.

Cirkev sa však vo svojom učení zmieňuje o spáse nie len tých, ktorí zomrú s explicitnou túžbou po krste, ale aj o tých, ktorí o Kristovi nikdy nepočuli, predsa však v živote hľadali spôsob, ako sa stať spravodlivým, túžili dosiahnuť morálnu dokonalosť a odišli z tohto sveta s túžbou prijať akýkoľvek prostriedok, ktorý by ich urobil svätými. Keďže Krista nepoznali, nedokážu vyjadriť, že túžia po jeho spáse, no v ich túžbe dosiahnuť morálnu dokonalosť je implicitne prítomná táto túžba po Kristovi, po začlenení do jeho Tajomného Tela, teda po krste a po Cirkvi. Títo ľudia sú pripravení prijať Krista a podriať sa mu, ako náhle ho spoznajú. Nevyhnutným faktom tak ostáva, že ak majú byť spasení, musia po spáse túžiť, následne

im musí byť ohlásená, aby ju napokon explicitne prijali a boli začlenení do Krista. Tento proces sa nevyhnutne musí odohrať, ak majú poraziť svoje prirodzené morálne nedokonalosti a postupne dôjsť až k spravodlivosti. Keďže títo ľudia odchádzajú z tohto sveta bez začlenenia do Krista, nemôžu vstúpiť do neba, lebo nedokážu vlastnými silami žiť dokonale bezhriešne. Nemôžu ísť ani do očistca, lebo nemajú v sebe Kristov život, ktorého mocou by sa postupne uzdravovali zo svojej hriešnosti. Nejdú ani do pekla, keďže neodmietli život v dokonalom súlade s Dobrom. Možno povedať, že sú v tom stave, v ktorom boli spravodliví Starého zákona, ktorí po smrti vstúpili do podsvetia, teda do tzv. Limbus patrum. Ba dokonca možno povedať, že takíto ľudia skutočne subjektívne žijú „pred Kristom“, keďže o ňom ešte nepočuli, a tak je vcelku logické, že duše takýchto ľudí (vrátane nepokrstených detí, ktoré neodmietli Dobro) vstupujú po smrti do podsvetia (či ako to nazýva otec Manjackal, na miesto temnoty).

Ako už bolo vyššie spomenuté, keďže títo ľudia odchádzajú z tohto sveta bez poznania Krista, musia ho najprv spoznať, aby ho mohli následne explicitne prijať. Tak môžu byť začlenení do jeho Tajomného Tela a vtedy sa Kristovou mocou môže začať proces ich očisťovania od nechcených hriechov až po dosiahnutie úplného morálneho súladu s Bohom. Podstatným bodom v súvislosti s knihou otca Manjackala je fakt, že tieto duše sa musia dozvedieť o Kristovi, o evanjeliu, o spáse, aby to mohli explicitne prijať, a zároveň o Kristovi nepočuli a nespoznali ho počas života. Z toho vyplýva záver, že sa o Kristovi musia dozvedieť po smrti. Otec Manjackal tvrdí, že o Kristovi im kázal on. V súvislosti s touto témou vyznieva zaujímavo tvrdenie apoštola Petra v jeho prvom liste, keď hovorí, že Kristus zostúpil do podsvetia, kde kázal tým, čo tam boli (porov. 1Pt 3,19). Ak vezmeme do úvahy, že Kristus ohlasuje evanjelium na tomto svete aj prostredníctvom údov svojho Tajomného Tela, ktorými sú zvlášť kňazi, ale aj ostatní kresťania, nedá sa vylúčiť, že takto prostredníctvom svojich údov ohlasuje evanjelium aj v podsvetí. V tejto súvislosti si

zasluhuje pozornosť tropár Byzantskej cirkvi sv. Jánovi Krstiteľovi, kde sa hovorí, že v predpeklí zvestoval príchod vteleného Boha a tiež kondák, ktorý sa spieva na sviatok sŕatia jeho hlavy, kde sa hovorí, že Otcom v predpeklí oznámil príchod Spasiteľa. V súvislosti s týmito faktami nevyznieva nemožne kázanie otca Manjackala dušiam v podsvetí v prípade, že by skutočne mal s týmito dušami kontakt na nejakom mystickom princípe.

Ak duše v podsvetí spoznajú Krista ako Spasiteľa, samozrejme ochotne príjmu začlenenie do jeho Tajomného Tela, lebo odišli z tohto sveta s implicitnou túžbou po záchrane prostredníctvom Krista. K tomuto začleneniu, ako bolo vyššie spomenuté, nevyhnutne musí dôjsť. Zároveň faktom je, že začlenenie do Krista nie je nič iné ako krst. Samozrejme, že nemožno hovoriť o sviatostnom krste, lebo také niečo v nemateriálnom svete nie je možné. Nič to však nemení na veci, že pokrstení nejakým spôsobom musia byť. Otec Manjackal spomína, že tieto duše sú v podsvetí krstené, čo plne korešponduje s logikou celého procesu. Nech už otec Manjackal použije akýkoľvek symbol pre popísanie tohto krstu, vždy platí, že podstatou veci je mimosviatostné začlenenie do Kristovho Tajomného Tela.

Nie celkom zrozumiteľne vyznieva autorovo tvrdenie, že veľa detí je v podsvetí pokrstených na sviatky Panny Márie, sv. Jozefa a apoštolov, keďže v očistci či v podsvetí nemožno rátať čas na dni podľa pozemského času.

Napokon otec Manjackal popisuje nebo plné spasených ľudí.

V knihe otec Manjackal používa niektoré formulácie, ktoré by si žiadali hlbšie vysvetlenie. Nie je celkom jasné, čo autor myslí tvrdením, že berie hriechy duší v očistci na seba (s.44). Formulácia, že Ježiš berie na seba hriechy ľudí, znamená, že bol ochotný prísť na tento svet a znášať všetko zlé, čo sme mu urobili. Ako však myslí otec Manjackal, že berie hriechy duší v očistci, ktoré mu nijako neubližujú, na seba? Azda prijateľným vysvetlením by bolo tvrdenie, že otec

Manjackal sa rozhodol intenzívnejšie modliť sa a odovzdávať sa do Božej vôle, intenzívnejšie zriekať sa svojich nárokov a svojho ja, aby mohol byť účinnejším nástrojom pre pôsobenie Božej milosti na duše v očistci. Tento sebazápor so sebou prináša určitú dávku nepohodlia, či až utrpenia, a tak by bolo možné chápať „zobratie cudzích hriechov na seba“ ako znášanie určitého utrpenia kvôli hriechom týchto duší. Či to však otec Manjackal myslel takto, nevedno.

Taktiež otec Manjackal na záver knihy dosť intenzívne zdôrazňuje pozitívum utrpenia, pričom miestami jeho dôraz na utrpenie pôsobí tak, ako by samotné utrpenie nebolo prostriedkom pre duchovný rast, ale samotným a Bohom chceným cieľom duchovného života. I keď ťažko predpokladať, že to autor chcel takto povedať, prílišný dôraz na utrpenie ako také môže zanechať v čitateľovi tento nesprávny dojem.

Na strane 90 autor hovorí o obchodovaní s Ježišom. Tvrdí, že on pre Ježiša pracuje ohlasovaním evanjelia a Ježiš mu za to zaplatí uzdravením. Predpokladám, že toto autor tvrdil žartom a s nadsázkou, pretože doslovne chápať vzťah k Bohu na princípe obchodovania je absurdné.

Autor túto knihu napísal ako duchovné povzbudenie pre veriacich, čo sa mu do značnej miery podarilo. Je však na škodu veci, že najväčší dôraz tohto duchovného povzbudenie je kladený na vymenovanie hriechov a na morálne napomenutia. Tento dôraz je vlastný Starému zákonu. **Dôraz Nového zákona je kladený na spasiteľnú Kristovu moc, vďaka ktorej sa človek zo svojich hriechov dokáže vyslobodiť, keďže prirodzené ľudské sily na to nestačia. Nedá sa povedať, že by potrebu Božej milosti otec Manjackal popieral. Skôr ide o dôraz, ktorý je viac kladený na morálne napomenutia, než na uzdravujúcu Kristovu moc.** O milosti sa otec Manjackal zmieňuje dosť povrchno. Hovorí vo všeobecnosti o pôsobení Svätého Ducha, no už nejde do hĺbky, ako toto pôsobenie funguje, ako nevyhnutne vyplýva z Kristovej smrti, zmŕtvychvstania a účasti na jeho živote. **Ak má človek vedieť použiť uzdravujúcu Kristovu moc,**

musí mať vieru, no nie vieru len všeobecnú. Musí uveriť v podstatu Kristovho spasiteľného diela, aby ho mohol aplikovať na svoj praktický život. Tento aspekt však v knihe otca Manjackala bohužiaľ absentuje. Táto kritika môže byť chápaná ako výzva, aby otec Manjackal obohatil svoju evanjelizáciu o tento aspekt, aby dôraz jeho ohlasovania bol intenzívnejšie namierený na podstatu Nového zákona a takto aby jeho pôsobenie mohlo priniesť ešte väčší duchovný úžitok.

V Prešove 29. 8. 2016

doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.

Článok bol publikovaný v: Videl som večnosť, Theologos : teologická revue

Vydavateľské údaje: Puch bei Hallein : Verbum Dei, 2014, Roč. 18, č. 2 (2016), s. 419-425, ISBN: 978-3-9503817-4-0, ISSN: 1335-5570.